
[2024-59-RE](#)

Causa 2024-59-RE

(AREB c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 429-2024. Recurs d'empara

Sentència del 20 de gener del 2025

BOPA núm. 11, del 29 de gener del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 7 d'octubre del 2024, per la representació processal de l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries (AREB), com a administradora judicial de la fallida de la societat Banca Privada d'Andorra, SAU, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 16 de setembre del 2024, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que restableixi la societat en fallida en la integritat dels seus drets, retornant les actuacions davant la Sala Civil, perquè aquesta dicti una resolució sobre el fons fonamentada en Dret en el termini més breu possible, i que declari que no és procedent efectuar cap pronunciament en matèria de costes processals;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 18 de novembre del 2024 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 3 de desembre del 2024, pel Ministeri Fiscal;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 4 de desembre del 2024, per la representació processal de M. E. S.;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pere Pastor Vilanova;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 20 de setembre del 2023, la Secció Civil 1 de la Batllia va dictar una sentència mitjançant la qual estimava la demanda laboral formulada per M. E. S. contra la societat BPA, SAU. La sentència de primera instància declarava que l'acomiadament del treballador era injustificat i condemnava la societat defenent a pagar a la part agent l'import de 110.450,16 € en concepte d'indemnització per acomiadament indegut, l'import de 5.854,92 € en concepte de vacances, més els interessos legals a comptar de la contestació de la demanda, així com el pagament de la cotització de l'import objecte d'indemnització prop de la CASS.

1.2. El 12 d'octubre del 2023, la representació processal de la societat BPA, SAU va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió.

1.3. El 20 de març del 2024, es va declarar la cessació de pagaments i la fallida de la societat BPA, SAU.

1.4. El 17 de juny del 2024, la Sala Civil va dictar un aute que decidia suspendre les actuacions fins que les parts sol·licitessin la seva continuació una vegada tancat el procediment de cessació de pagaments i fallida que se seguia contra la societat esmentada.

1.5. Tant l'AREB, en la seva qualitat d'administradora judicial de l'entitat en fallida, és a dir, la societat BPA, SAU, com el treballador, van interposar recurs de reposició contra aquesta decisió de suspensió, i, el 16 de setembre del 2024, la Sala Civil va dictar un aute que acordava no donar lloc a aquests recursos i mantenir la suspensió fins que les parts sol·licitessin la seva continuació, una vegada tancat el procediment de cessació de pagaments i fallida que se seguia contra aquesta societat.

1.6. El 7 d'octubre del 2024, la representació processal de l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries (AREB), com a administradora judicial de la fallida de la societat Banca Privada d'Andorra, SAU, va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 16 de setembre del 2024, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la part recurrent

- La part recurrent manifesta que la decisió de suspensió de les actuacions fins al tancament del procediment de cessació de pagaments i fallida de la societat BPA es fonamenta en una interpretació absurda de l'article 14 del Decret dels Veguers del 4 d'octubre de 1969 relatiu a la cessació de pagaments i fallides. Destaca que aquest article disposa que "*els creditors no podran exigir l'efectivitat de llurs crèdits individuals*". Ara bé, addueix que aquest article en cap cas es refereix a la declaració o al reconeixement d'un crèdit, sinó merament a la seva executorietat.

- Segons el parer de la Sala Civil, tots els procediments en curs han de ser declarats suspesos una vegada s'ha declarat la cessació de pagaments o la fallida del deutor i la Sala es recolza en la seva jurisprudència d'ençà els anys 2000, però la seva jurisprudència anterior era diferent.

- Exposa que aquesta jurisprudència es recolza en el fet que la fallida és un procediment d'execució col·lectiva, l'efectivitat del qual necessita que els creditors no puguin exigir individualment el pagament dels seus crèdits.

- No obstant això, discrepa del fet que un procediment judicial declaratiu fes perdre el caràcter col·lectiu i el tractament igualitari dels creditors. Ans al contrari, considera precisament, que el caràcter col·lectiu del procediment es refereix exclusivament al procediment d'execució, però no a la prèvia declaració i al reconeixement dels crèdits.

- Així mateix, al·lega que la suspensió trenca el principi d'igualtat entre creditors, ja que en tots els procediments suspesos aquells crèdits no es veuran inclosos en el procediment de fallida, doncs no podran ser declarats fins al seu tancament.

- Altrament, aquest principi absolut de suspensió de les accions individuals en matèria de cessació de pagaments i fallida no pot imposar-se mai als drets garantits per la Constitució.

- I si bé, la Sala Civil fonamenta la suspensió basant-se en les disposicions de l'article 14 esmentat interpretat en relació amb l'article 32 del mateix Decret, aquest imperatiu legal no impedeix fer efectius els drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret en el decurs d'un procés de durada raonable.

- Efectivament, constata que el procediment laboral es va iniciar l'any 2016, tanmateix, l'aute impugnat dilata *sine die* el procediment laboral, ja que les parts no obtindran la decisió fins que es conclogui la fallida de manera definitiva, d'aquí unes dècades, fet que equival a una situació d'inseguretat jurídica sostinguda indegudament en el temps, perquè manté a les parts en estat de litigi de forma permanent.

- Així mateix, al·lega que el dret a un procés de durada raonable també es veu vulnerat, perquè no respectava el termini de tres anys establert a la disposició transitòria primera del Codi de procediment civil.

- Exposa que en la legislació espanyola només se suspenen les execucions dels crèdits per garantir precisament el dret a la igualtat de tots els creditors que fan part de la massa, ja que aquesta igualtat no es trenca amb la continuació dels procediments declaratius, sinó amb la seva execució individual.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que restableixi la societat en fallida en la integritat dels seus drets, retornant les actuacions davant la Sala Civil, per a què aquesta dicti una resolució sobre el fons fonamentada en Dret en el termini més breu possible, i que declari que no és procedent efectuar cap pronunciament en matèria de costes processals.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil considera, contràriament a les al·legacions del treballador, que el seu dret de crèdit en concepte d'havers laborals s'ha d'integrar en el concepte de béns mobles, previstos a l'article 32 del Decret del 4 d'octubre de 1969.

- Pel que fa concretament a les al·legacions de la part recurrent, cita textualment la doctrina consolidada respecte de la suspensió dels procediments en curs:

"En aquest sentit hem declarat de manera reiterada que la regla rectora en aquest àmbit consisteix en la suspensió general de les accions individuals (art. 14 i 32 del Decret de 4-10-1969), respecte de la qual destacàvem que "constitueix un principi absolut en matèria de cessació de pagaments i fallida, que garanteix i assegura la igualtat de tots els creditors ordinaris i que el jutge no pot infringir. En efecte, no es pot obviar que el procediment de fallida, és un procediment d'execució col·lectiva quina efectivitat passa inexorablement perquè els creditors no puguin exigir individualment el pagament degut, en cas contrari el procediment perdria el seu caràcter col·lectiu i el tractament dels creditors deixaria de ser igual" (Aute de 27-3-2008, rotlle TSJC-281/07).

El mateix Decret fixa una excepció a aquesta regla general de la suspensió de les accions individuals que afecta "(...) els creditors beneficiaris d'hipoteques, penyores o fiances, de privilegis especials mobiliaris o immobiliaris que no formen part de la massa (...)".

- Per aquests motius, manté la suspensió de les actuacions.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal recorda que el Tribunal Constitucional no és un tribunal suprem ordinari, ni una tercera instància ordinària que hagi de revisar la correcció o la incorrecció de la interpretació concreta que els tribunals ordinaris hagin efectuat de la legislació ordinària aplicable.

- Cita de manera expressa la doctrina consolidada de la Sala Civil d'acord amb la qual:

"Les decisions relatives a la suspensió dels procediments en curs quan la part demandada ha estat declarada en situació de cessació de pagaments (ja sigui en la modalitat d'arranjament judicial o de la fallida) ha estat tractada en diferents ocasions per aquesta Sala.

En aquest sentit hem declarat de manera reiterada que la regla rectora en aquest àmbit consisteix en la suspensió general de les accions individuals (art. 14 i 32 del Decret de 4-10-1969), respecte de la qual destacàvem que "constitueix un principi absolut en matèria de cessació de pagaments i fallida, que garanteix i assegura la igualtat de tots els creditors ordinaris i que el jutge no pot infringir".

- El Ministeri Fiscal conclou, doncs, que la resolució impugnada de la Sala Civil és una resolució jurídicament raonable i que es fonamenta en la *communis opinio* reiterada i constant dels juristes andorrans.

- Per aquest motiu, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara.

2.4. Argumentació de M. E. S.

- Aquesta part al·lega que comparteix els arguments exposats per la part recurrent en el seu recurs d'empara.

- Afegeix, entre altres reflexions sobre el procediment concursal que ja va exposar en el recurs de reposició, que el fet que la Sala Civil es pronunciï en apel·lació sobre la sentència recaiguda en primera instància, no pertorba de cap manera el patrimoni del fallit.

- En definitiva, considera que l'execució del crèdit que fos declarat per la sentència de la Sala Civil, hauria de seguir forçosament el mateix destí que la resta de crèdits integrant la massa, i, per tant, no podria ser executat de manera individual.

- Tampoc es tractaria d'un crèdit nou, inclòs fora de termini, que trenqués la igualtat de tracte dels creditors, ja siguin privilegiats o ordinaris, ja que el va insinuar presentant-lo en el termini de 30 dies posteriors a la publicació al BOPA de la decisió de l'aute que declarava la fallida.

- Segons el seu parer, el pronunciament de la sentència d'apel·lació esvairà els dubtes que avui en dia té sobre la imparcialitat de l'AREB com a administradora judicial.

- I, finalment, addueix que si no es pronuncia l'apel·lació, se'l situarà en indefensió, perquè el seu crèdit insinuat no s'admetrà a la massa i en tancar-se el procediment de fallida -d'aquí a vàries dècades, segons el parer de l'AREB- no tindrà cap acció contra la BPA, SAU, ja que aquesta entitat s'haurà extingit.

- Per aquests motius, considera que també s'han vulnerat els seus drets a obtenir una sentència sobre el fons, a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, tots ells reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La part recurrent en empara, és a dir, l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries (d'ara endavant AREB), estima que s'han conculcat els seus drets protegits a l'article 10 de la Constitució i, més concretament, els drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut i a un judici de durada raonable.

Ens concentrarem en el motiu principal del recurs d'empara de la part recurrent, basat en una interpretació severa d'una norma preconstitucional realitzada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

3.2. És ben sabut que el recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància, ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic, ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.3. Cal recordar, a títol preliminar, que la representació processal de l'AREB actua en la seva qualitat d'administradora judicial de la societat BPA, SAU, la qual va ser declarada en estat de

---

cessació de pagaments i fallida el 20 de març del 2024.

El litigi que porta causa d'aquest recurs d'empara es va iniciar el 2 de novembre del 2016 quan un treballador (M. E. S.) de la societat BPA, SAU va interposar una demanda laboral per acomiadament injustificat. La seva pretensió va ser estimada mitjançant la sentència de la Secció Civil 1 de la Batllia dictada el 20 de setembre del 2023. Tant l'entitat bancària com el treballador van formular recurs d'apel·lació davant la Sala Civil. No obstant això, el 17 de juny del 2024, la Sala Civil va suspendre d'ofici l'examen d'aquest recurs ("*fins al tancament del procediment de cessació de pagaments i fallida*") un cop assabentada de la declaració de cessació de pagaments i fallida, pronunciada el 20 de març del 2024, amb efectes des dels 18 mesos anteriors al seu pronunciament. Ambdues parts van formular recurs de reposició contra l'acte de suspensió esmentat, el qual va ser desestimat per la Sala Civil el 16 de setembre del 2024 als efectes d'assegurar "*la igualtat de tots els creditors ordinaris*" sobre la base d'una combinació dels articles 14 ("*Pel sol fet d'haver-se decretat qualsevol dels dos procediments d'arranjament judicial o de fallida, i una vegada s'hagi nomenat l'Administrador, els creditors no podran exigir l'efectivitat de llurs crèdits individuals*") i 32 ("*La resolució constatant la cessació dels pagaments suspèn totes les accions individuals*") del Decret dels Veguers del 4 d'octubre de 1969 relatiu a la cessació de pagaments i fallida.

3.4. Existeix nombrosa jurisprudència d'aquest Tribunal entorn a una interpretació benèvola del principi *pro actione*. Així les coses, hem tingut l'ocasió d'afirmar que: "*La defensa dels drets fonamentals de la persona avala una interpretació finalista pro actione, davant un rigor formalista excessiu*" (causa 2012-7-RE del 13 de juliol del 2012, FJ 2), escau "*refusar aquelles interpretacions que obsten l'accés a la jurisdicció fonamentades en una interpretació il·lògica, irraonable, absurda o excessivament restrictiva*" (causa 2019-35-RE del 9 de setembre del 2019, FJ 3.5), "*esdevé necessari que les exigències processals o pressupòsits del recurs no s'interpretin de manera rigorista o formal (principi pro actione)*" (causa 2019-58-RE del 17 d'octubre del 2019, FJ 3.4), i, "*és obligada (...) una interpretació de les normes (...) que resulti com més favorable possible per a l'efectivitat del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució*" (causa 2019-88-RE del 19 maig del 2020, FJ 3.10).

Per tant, en aquest àmbit, el dret constitucional a la jurisdicció pot ser vulnerat no només per aquelles resolucions judicials que impedeixen una solució del litigi per raó d'arbitrarietat, però també per aquelles decisions judicials que, mitjançant un rigor o formalisme excessiu, fan mostra d'una clara desproporció entre les finalitats legítimes perseguides i els interessos sacrificats. La jurisprudència europea va en el mateix sentit, doncs entén que el dret a la jurisdicció ha de ser concret i efectiu (Zubac c/ Croàcia [GC], 2018, §§ 76-79), que un formalisme excessiu pot privar els justiciables del dret a la jurisdicció (Zubac c/ Croàcia [GC], 2018, § 97) i que les "*barreres*" processals són només acceptables si tenen per objecte la seguretat jurídica o la bona administració de la Justícia (Zubac c/ Croàcia [GC], 2018, § 98). I, s'escau fer nostra aquesta darrera doctrina evidenciant així un diàleg fructífer entre jurisdiccions nacionals i internacionals.

És cert que la decisió de suspensió, en grau d'apel·lació, de la tramitació del recurs contra la

---

sentència condemnatòria de la Batllia no suposa la fi del procés. Això no obstant, el fet que el litigi laboral quedi suspès, en realitat *sine die*, equival a una barrera en l'accés a la jurisdicció d'apel·lació i més si tenim present que el litigi laboral -la tramitació del qual ha de ser breu compte tingut de la matèria- va començar ja fa nou anys i encara no està finalitzat.

3.5. La decisió judicial de suspensió de la tramitació de l'apel·lació "*fins al tancament del procediment de cessació de pagaments i fallida*" es fonamenta principalment en la necessitat de garantir i d'assegurar "*la igualtat de tots els creditors ordinaris*". Aquest motiu apareix massa rigorós, doncs no obeeix, aparentment, a cap objectiu legítim i en definitiva priva el dret de l'AREB a obtenir una decisió declarativa. En cap cas ens trobem en una situació en què una execució singular pugui perjudicar a la massa de creditors. Recordem que l'AREB mai ha sol·licitat l'execució d'un títol executiu, sinó que pretén quelcom totalment diferent, és a dir, que es declari que el treballador M. E. S. no ostenta cap dret de crèdit contra societat BPA, SAU fallida.

3.6. Com a conseqüència de l'argumentació anterior, és procedent estimar el recurs d'empara interposat per l'AREB per haver-se vulnerat el seu dret a la jurisdicció, sent innecessari examinar la resta de greuges esgrimits per aquesta part basats en l'article 10 de la Constitució.

3.7. L'estimació del recurs d'empara determina que no sigui procedent cap condemna en costes (article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional *a contrario*).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat per la representació processal de l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries contra l'aute del 16 de setembre del 2024, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

---

2. Declarar que s'ha produït una vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

3. Anul·lar l'acte del 16 de setembre del 2024, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i retrotraure les actuacions al moment anterior al seu pronunciament.

4. Declarar que no és procedent efectuar cap condemna en costes.

5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la part recurrent, a la representació processal de M. E. S., al president de la Batllia, al Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 20 de gener del 2025.

Joan Manel Abril Campoy Pere Pastor Vilanova

President Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela Jean-Yves Caullet

Magistrat Magistrat